

UZASADNIENIE

wniosku o ratyfikację za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie Konwencji o Europejskim Instytucie Leśnictwa

Wprowadzenie

W związku z propozycją Rady Naukowej Europejskiego Instytutu Leśnictwa (EIL) zmierzającą do zmiany jego statusu z instytucji podlegającej prawu krajowemu na instytucję podlegającą prawu międzynarodowemu, Ministerstwo Spraw Zagranicznych Finlandii, wspólnie z grupą państw europejskich, wystąpiło z projektem tekstu stosownej umowy międzynarodowej. W 1998 r. Rzeczpospolita Polska wyraziła zgodę na ustanowienie Konwencji o Europejskim Instytucie Leśnictwa (Konwencja o EIL), która uczyniłaby z EIL instytucję europejską, funkcjonującą jako organizacja międzynarodowa. Przed wyrażeniem zgody przez stronę polską odbyła się dyskusja i wymiana opinii o zasadności poparcia przez Polskę podjętych działań. Ówczesne argumenty pozostają aktualne do chwili obecnej. Od rozpoczęcia negocjacji, w spotkaniach, podczas których przygotowywano tekst Konwencji o EIL, Polskę reprezentowali przedstawiciele służb dyplomatycznych Ambasady RP w Helsinkach. W związku z inicjatywą Rządu Finlandii, pierwsze spotkanie w sprawie przygotowania Konwencji o EIL odbyło się w dniu 28 maja 2002 r. w Helsinkach. Miało ono charakter wstępnych konsultacji, podczas których wymieniono poglądy na temat możliwego zakresu zapisów Konwencji o EIL i jej struktury. Dyskusja dotyczyła projektu przedłożonego przez Rząd Finlandii, skomentowanego przez Wydział Handlu i Drewna Europejskiej Komisji Gospodarczej ONZ. Podczas następnych posiedzeń, które odbyły się w Helsinkach w dniach 10 października 2002 r. oraz 4 marca 2003 r., przeprowadzono kolejne negocjacje nad zaproponowanymi zapisami poszczególnych artykułów Konwencji o EIL. Celem tych spotkań było ostateczne uzgodnienie tekstu Konwencji o EIL. Wyłożenie do podpisu Konwencji o EIL nastąpiło podczas Konferencji w Helsinkach, w dniu 28 sierpnia 2003 r. W tym dniu Konwencję o EIL podpisały: Austria, Bułgaria, Dania, Finlandia, Francja, Grecja, Hiszpania, Holandia, Luxemburg, Niemcy, Norwegia, Portugalia, Rumunia, Serbia i

Czarnogóra, Słowenia, Szwecja, Szwajcaria, Turcja, Wielka Brytania i Włochy. Konwencja o EIL była otwarta do podpisu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych Finlandii w Helsinkach do dnia 28 listopada 2003 r., zaś weszła w życie 4 listopada 2005 r. Stronami Konwencji o EIL (Członkami EIL) jest w chwili obecnej 14 państw: Austria, Bułgaria, Chorwacja, Dania, Finlandia, Hiszpania, Łotwa, Niemcy, Norwegia, Portugalia, Rumunia, Słowenia, Szwecja i Turcja. Z kolei Członkami Stowarzyszonymi i Członkami Afiliowanymi jest 129 organizacji (instytuty badawcze, wyższe uczelnie, organizacje pozarządowe, przedstawiciele przemysłu leśno-drzewnego itp.) z 38 krajów.

Znaczenie Konwencji

Głównym celem działalności EIL, z siedzibą w Joensuu (Finlandia), jest stworzenie paneuropejskiego forum do dialogu w zakresie badań naukowych dotyczących leśnictwa oraz europejskiego przemysłu leśno-drzewnego w skali całego kontynentu. EIL prowadzi badania w zakresie sektora leśnego i drzewnego, rozwija metodykę badań naukowych, prowadzi bazy danych dotyczące europejskich lasów oraz organizuje naukowe konferencje i warsztaty, a także publikuje i upowszechnia wyniki tych spotkań.

EIL realizuje zadania badawcze ściśle związane z problematyką ważną również dla polskiego leśnictwa. Aktualnie najważniejsze badania prowadzone w EIL dotyczą:

- 1) zmian zapasu drewna w lasach europejskich (przyczyn zmian i ich skutków dla rynku drzewnego),
- 2) zdolności sekwestracji węgla (modelowanie i prognozy),
- 3) prognoz użytkowania lasów w Europie,
- 4) roli lasów w tworzeniu dobrobytu (aspekty społeczne, ekonomiczne i przyrodnicze),
- 5) wartościowania funkcji lasów (stan i perspektywy),
- 6) polityki leśnej krajów europejskich (krajów Unii Europejskiej, krajów o gospodarce przejściowej, krajów Wspólnoty Niezależnych Państw),
- 7) narodowych programów leśnych.

EIL opracował Europejską Bazę Danych o Lasach, która stanowi źródło informacji dla środowisk zawodowych gospodarki leśnej i badań naukowych z zakresu leśnictwa. Wydawnictwa EIL udostępniane są członkom bez dodatkowych opłat. Dotychczas w różnych edycjach EIL wydał ponad 120 tomów analiz, zeszytów naukowych, sprawozdań, zbiorowych referatów i innych publikacji naukowych.

Przez swoich członków EIL pozostaje w ścisłym związku z państwami członkowskimi Unii Europejskiej, a także m.in. współpracuje z Rosją. Państwa, które ratyfikowały Konwencję o EIL, spotykają się co 3 lata na sesji Rady EIL. Następną sesję odbędzie się w 2008 r. w Hiszpanii.

EIL od początku swojego istnienia (1993) do momentu wejścia w życie Konwencji o EIL funkcjonował na podstawie fińskich regulacji prawnych, zgodnie

z którymi funkcjonują również fińskie stowarzyszenia. Kierowanie EIL i jego funkcjonowanie na podstawie prawa krajowego było dobrym rozwiązaniem w momencie tworzenia tego podmiotu i w pierwszych latach jego aktywności. Początkowo, projekty przygotowywano z udziałem specjalistów z różnych krajów, pracujących w Instytucie na krótko- i długoterminowych kontraktach. Przy rozszerzającym się programie działań i rozbudowanym systemie sponsoringu oraz zwiększonym zatrudnieniu specjalistów z wielu krajów (w tym również

z Polski) istniejące rozwiązanie hamowało dalszy rozwój EIL. Konwencja o EIL, zmieniająca jego status, z merytorycznego i organizacyjnego punktu widzenia wzmocniła pozycję europejskich badań leśnych oraz całego sektora leśno-drzewnego. Potrzeba zmiany statusu EIL wiązała się również z nowymi wyzwaniami stojącymi przed leśnictwem w związku z procesem integracji Europy oraz koniecznością poprawy warunków współpracy międzynarodowej w dziedzinie leśnictwa w zakresie badań naukowych, tworzenia i prowadzenia baz danych, a także zgodnego z zasadami trwałego i zrównoważonego rozwoju użytkowania i ochrony lasów. EIL, jako międzynarodowy instytut badawczy, skuteczniej ubiega się o środki finansowe z Unii Europejskiej na programy badawcze.

Uwarunkowania Polski

Przystąpienie do Konwencji o EIL nie nałoży na Polskę obowiązków, umożliwi natomiast osadzenie polskich badań leśnych w układzie międzynarodowym przez podejmowanie dużych projektów badawczych m.in. w ramach 7. Programu Ramowego UE, finansowanego ze środków Unii Europejskiej.

Związki polskiego leśnictwa z powstaniem i działalnością EIL są bardzo ścisłe. Instytut Badawczy Leśnictwa (IBL) w Warszawie był współzałożycielem EIL, a dyrektor ds. naukowych IBL prof. dr hab. Kazimierz Rykowski był wiceprzewodniczącym Rady Naukowej EIL w kadencji 1993-1996. Oprócz IBL, który jest uznany za członka stowarzyszonego, pozostałymi członkami stowarzyszonymi, których pracownicy uczestniczą w badaniach prowadzonych przez EIL i korzystają z jego dorobku naukowego, a także biorą udział w pracach nad projektami prowadzonymi w Instytucie, są następujące polskie instytuty badawcze

i jednostki organizacyjne uczelni:

- 1) Wydział Leśny Akademii Rolniczej w Poznaniu,
- 2) Wydział Leśny Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie,
- 3) Instytut Technologii Drewna w Poznaniu.

Od 1993 r. w siedzibie EIL w Joensuu przebywało na naukowych stażach długoterminowych 6 osób z Polski.

Skutki społeczno-gospodarcze

Skutkiem przystąpienia do Konwencji o EIL będzie ułatwiony dostęp pracowników instytucji będących Członkami Stowarzyszonymi do prac w ramach kontraktów z EIL, a także bieżąca wymiana doświadczeń naukowych oraz osiągnięć z dziedziny sektora leśno-drzewnego.

Skutki finansowe

Przystąpienie Polski do Konwencji o EIL nie wywoła bezpośrednich skutków finansowych. Członkowie EIL mogą wносить dobrowolne wkłady finansowe wspomagające funkcjonowanie EIL. Przystąpienie Polski nie nałoży więc na Polskę obowiązku płacenia składek członkowskich. Zgodnie z art. 10 Konwencji

o EIL, zasoby finansowe potrzebne do funkcjonowania EIL w postaci składek członkowskich dostarczają Członkowie Stowarzyszeni (np. IBL płaci 1 500 euro rocznie). Możliwość uczestnictwa Polski w finansowaniu EIL może być rozważona podczas przygotowań budżetu na kolejne lata. Jednocześnie w ramach swojego członkostwa w EIL Polska mogłaby w szerszym zakresie korzystać ze środków finansowych dostępnych w ramach 7. Programu Ramowego UE, podejmując za pośrednictwem EIL duże projekty badawcze.

Skutki prawne

Wejście w życie Konwencji o EIL nie spowoduje powstania zobowiązań wprowadzenia do polskiego systemu prawnego nowych przepisów. Nie zachodzi także potrzeba wprowadzenia zmian w ustawodawstwie wewnętrznym Rzeczypospolitej Polskiej w związku z przystąpieniem do Konwencji o EIL. Konwencja o EIL nie dotyczy pokoju, sojuszy, układów politycznych lub układów wojskowych, wolności, praw lub obowiązków obywatelskich określonych w Konstytucji RP, znacznego obciążenia państwa pod względem finansowym, spraw uregulowanych w ustawie lub w których Konstytucja wymaga ustawy.

Tryb związania

W związku z niepodpisaniem Konwencji przez Rzeczpospolitą Polską w terminie określonym w art. 14 ust. 1, związanie się nią możliwe jest przez przystąpienie zgodnie z art. 14 ust. 3. Na gruncie przepisów ustawy z dnia 14 kwietnia 2000 r. o umowach międzynarodowych (Dz. U. Nr 39, poz. 443 oraz z 2002 r. Nr 216, poz. 1824) do przystąpienia stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące ratyfikacji lub zatwierdzenia (art. 17). Ponieważ art. 1 Konwencji o EIL określa EIL jako organizację międzynarodową, a art. 4 wskazuje, że umawiające się Strony, w tym Rzeczpospolita Polska, stają się członkami Instytutu

– organizacji międzynarodowej, przystąpienie do niej wymaga ratyfikacji za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie. Wymóg ten wynika z art. 89 ust. 1 pkt 3 Konstytucji RP, który stanowi, że członkostwo Rzeczypospolitej Polskiej w organizacji międzynarodowej wymaga ratyfikacji umowy międzynarodowej za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie.

Przystąpienie Polski do Konwencji o EIL jest wyrazem woli czynnego uczestnictwa w działaniach prowadzonych w Europie na rzecz ochrony lasów i zrównoważonej gospodarki leśnej. Dodatkowym argumentem za współpracą z EIL jest jego udział w pracach Zespołu Ekspertów (ELM) Ministerialnego Procesu Ochrony Lasów w Europie (MCPFE). Nabiera to obecnie szczególnego znaczenia przy sprawowaniu przez Polskę przewodnictwa w Ministerialnym Procesie Ochrony Lasów w Europie w latach 2004-2007.

Przystąpienie Polski do Konwencji o EIL jest w pełni zasadne. Wynika to zarówno z potrzeby czynnego uczestnictwa Polski w kreowaniu polityki leśnej krajów europejskich, jak i koordynowaniu wspólnych prac na rzecz ochrony lasów oraz zrównoważonej gospodarki leśnej. Nie bez znaczenia jest możliwość współuczestniczenia Polski w realizacji wielu programów badawczych oraz wykorzystania najnowszych osiągnięć tych badań w praktyce leśnej, co wpłynie bez wątpienia na poziom tej gospodarki.

08/47EP